

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om Arbejdsgivernes Elevrefusion.

§§ 1-8

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslaget

vedtoges enstemmigt med 164 stemmer; 5 medlemmer stemte hverken for eller imod.

§ 9, således ændret, og §§ 10-16

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om prøveforberedende enkeltfagsundervisning for voksne.

(Lovforslag nr. L 77. Fremsat 11/3 77. Første behandling 23/3 77. Betænkning 20/5 77).

Der var stillet 21 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden næstformand (Erlendsson):

Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om kommuners og amtskommunernes bidrag til statslige og private skoler og kurser, lov om fritidsundervisning m. v. og lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v.

(Lovforslag nr. L 78. Fremsat 11/3 77. Første behandling 23/ 3 77. Betænkning 20/5 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Wissing (FP):

De mange ændringsforslag, der er fremsat til lovforslaget om prøveforberedende undervisning for voksne, afslører principielle uoverensstemmelser med hensyn til, hvem der skal oprette og drive de kurser, som loven omfatter. Spørgsmålet er, om man vil påtvinge amterne denne opgave, eller om der fortsat skal være frihed for oplysningsforbundene og kommunerne til i fællesskab at klare den.

At kommunerne vil være indforstået med fortsat at klare deres del af opgaven, må fremgå af en henvendelse fra Kommunernes Landsforening til folketingets undervisningsudvalg. I henvendelsen står bl. a.:

»Kommunernes Landsforening er af den opfattelse, at en overførsel til amtskommunerne af den prøveforberedende enkeltfagsundervisning for voksne på niveau svarende til folkeskolens 8.-10. klassetrin vil føre til en uensigtsmæssig ressourceanvendelse, eftersom kommunerne i folkeskolen og ungdomsskolen har de fornødne lærerkræfter, undervisningsmidler og lokaler til denne undervisning, medens amtskommunerne ikke i øvrigt driver undervisningsvirksomhed på dette niveau.

Landsforeningen er samtidig af den opfattelse, at det vil blive til skade for forberedelseskurserne, at de flyttes væk fra de hidtidige initiativtagere.«

Ændringsforslagene viser desværre, at et flertal her i tinget ikke vil tage hensyn til denne henvendelse. Det gælder bl. a. hr. Ingolf Knudsen, som her i dag har demonstreret en meget kritisk indstilling til et andet uddannelsesforslag fra socialdemokratiet. Skønt det nu behandlede lovforslags gennemførelse givet vil påføre samfundet nye udgifter af nærmest ukendt størrelsesorden, og skønt det også betyder en kvælning af værdifulde dele af det frie initiativ inden for undervisningsområdet, så rækker centrum-demokraternes kritiske sans ikke så langt, at de også her vil være med til at

[Wissing.]

stoppe socialiseringen inden for undervisningen i Danmark. Det er bare en skam.

Bertel Haarder (V):

Venstre er glad for, at der er blevet flertal for vore forslag om at ændre fagrækken og om at ændre lovforslagets repræsentantskab til et kursusnavn for hvert kursus. Men vi undrer os over, at der i folketinget kan blive flertal for at ensrette kursernes ledelsesform og støbe dem ind i et stift system under amtsrådene med tjenestemandsansættelser og hvad dertil hører. Hvis vore ændringsforslag derom ikke vedtages, så vil oplysningsforbundene ikke kunne drive disse kurser. Kurserne vil ikke kunne drives som selvejende institutioner, de skal være amtslige, og kontakten til den øvrige voksenundervisning vil blive svækket. Og det på trods af, at det er oplysningsforbundene, som har opbygget dette undervisningsområde, uden at hverken regering eller folketing har mindste anledning til at påvise noget som helst misbrug, som kan begrunde denne socialisering, hvis jeg må kalde det det.

Specielt hvad angår bestemmelsen om, at ministeren kan fastsætte et maksimalt timetal, ville jeg egentlig godt fra denne talerstol have en tilkendegivelse fra ministeren med hensyn til, hvad denne paragraf skal bruges til, for jeg håber, ministeren er klar over, hvor mange af de nuværende studerende som ikke ville have kunnet begynde, hvis man f. eks. havde haft et maksimumstal på 20 eller 24. Jeg mener også, man skal tænke på, at for mange mennesker drejer det sig om, hvorvidt man overhovedet tør binde an med et sådant kursus. Hvis man f. eks. skal være to år om at få sin HF-uddannelse, så opgiver man måske, mens man turde gå i gang med den, hvis man ved at tage de 36 timer, eller hvor mange det er, kunne klare det på ét år. Kunne vi få en lille tilkendegivelse her fra talerstolen af, hvad denne bemyndigelse til ministeren med hensyn til timetallet for den enkelte studerende skal bruges til?

Gerda Møller (KF):

Som vi sagde ved førstebehandlingen, finder vi det højst utilfredsstillende, at man med dette lovforslag tager den prøveforberedende enkeltfagsundervisning væk fra oplysningsforbundene og lægger den over i amtslig regie. Det er oplysningsforbundene, der har den brede

folkelige kontakt, og det er også oplysningsforbundene, der driver opsøgende virksomhed.

Det er baggrunden for, at vi sammen med fremskridtspartiet, venstre, kristeligt folkeparti og retsforbundet har fremsat et ændringsforslag, der går på, at oplysningsforbundene fortsat skal kunne oprette og drive disse kurser, som de har gjort det i den sidste halve snes år, uden at der har været anledning til nogen som helst kritik, som hr. Bertel Haarder ganske rigtigt sagde.

Efter vort ændringsforslag skal det være amtet, der påser, at befolkningen får et så alsidigt tilbud som muligt.

Efter ændringsforslaget åbnes der samtidig mulighed for undervisning i fagene historie, geografi, biologi, kristendomskundskab og samtidsorientering, således at deltagerne kan skaffe sig en almen studiekompetence.

Vi kan være tilfredse med, at ministeren har forsøgt at imødekomme organisationerne ved at instituere et nævn for hvert kursus i stedet for et repræsentantskab. Men vi finder stadig, at dette nævn skal bestå af alt for mange mennesker, og derfor vil vi henstille til ministeren at overveje at sætte et maksimumstal for antallet af medlemmer og også at overveje, om ikke det er urimeligt, at kommunerne har indstillingsret over for amterne. Det forekommer os at være omsvøb. Det må være tilstrækkeligt, at det er oplysningsforbundene eller medlemsorganisationerne, eller hvad man vil kalde dem, der udpeger medlemmerne.

Jeg skal ikke her komme ind på alle de ændringsforslag, som vi har stillet sammen med andre partier, kun sige, at vi nok har forståelse for at sikre kurserne kvalificerede lærere og ledere, men at vi stadig væk ikke kan acceptere det store antal faste lærere, som forslaget vil medføre. I det hele taget finder vi det meget vanskeligt at bedømme dette forslags økonomiske virkninger. At det bliver dyrt, er vi ikke i tvivl om. Vi ønsker i hvert fald ikke at medvirke til noget, vi ikke kan overskue økonomisk, og slet ikke i den øjeblikkelige, vanskelige, økonomiske situation, som landet befinder sig i.

Lovforslag nr. L 78 må vi tage afstand fra, da det er en konsekvens af lovforslag nr. L 77.

Ingolf Knudsen (CD):

Jeg skal ganske kort sige, at centrum-demokraterne har kunnet tilslutte sig dette forslag,

[Ingolf Knudsen.]

bl. a. ud fra den begrundelse, at det her drejer sig om en lille gruppe af voksne, som ikke har fået den uddannelse, som andre har haft chance for at få i løbet af deres ungdom. Vi vil gerne være med til at sikre dem en så god og så rimelig uddannelse som muligt inden for de prøveforberedende fag, og det vil sige inden for enkeltfagsundervisningen, hvor man sammenstykker sin eksamen, så den til sidst kan blive til et hele.

Forslaget går ud på, at man centraliserer undervisningen ved at lægge virksomheden over i amtsrådets regie, og det har vi kunnet tilslutte os.

Vi kan ikke se, som hr. Wissing fra fremskridtspartiet siger, at der heri skulle ligge nogen socialisering af undervisningen i Danmark. Jeg synes ikke, man kan påstå, at det forhold, at man lægger det under amtsrådene, skulle være ensbetydende med en socialisering. Amtsrådene her i Danmark har vistnok i de fleste tilfælde venstredominans, så jeg tror ikke ligefrem, det er en socialisering, man kan tale om.

Hr. Wissing har også lyttet fejl, når han kan påstå, at jeg var meget kritisk indstillet over for et andet socialdemokratisk forslag i dag, nemlig forslaget vedrørende de erhvervsfaglige grunduddannelser. Vi har fra mit partis side taget vel imod dette forslag, og vi vil også stemme for EFG-lovforslaget, når det kommer til afstemning.

Hr. Bertel Haarder kommer ganske kort ind på spørgsmål omkring tjenestemandsansættelser. Jeg ved, at hr. Bertel Haarder er tilhænger af det, vi kalder tjenestemandslignende ansættelser, men når vi nu går til at ansætte folk, som har undervist inden for dette område, så er det jo for at sikre disse mennesker – sikre dem i en usikker situation, kan man sige – idet vi anerkender det arbejde, de har udført. For at udnytte de lærerkræfter, de muligheder der ligger, finder vi det rimeligst, at de tjenestemandsansættes i amtets regie, sådan at man på amtsplan kan udnytte de lærerkræfter, man har. Det vil også give mulighed for en bedre tilrettelæggelse af udgifterne på dette område.

Jeg skal til slut tilkendegive, at vi har gjort rede for vores stilling i betænkningen, men hr. Jes Schmidt vil ikke kunne stemme sammen med den øvrige del af centrum-demokraternes folketingsgruppe i dette spørgsmål.

Svend Haugaard (RV):

Det radikale venstre mener stadig ikke, det er noget særlig godt forslag, men der er sket forbedringer gennem de fremsatte ændringsforslag fra ministerens side, og dem vil vi stemme for, ligesom vi vil stemme for lovforslaget til sidst.

Vi er enig i, at ændringen i fagtilbuddene er rigtig, og derfor siger vi ja til ændringsforslag nr. 4. Ligeledes er det en fordel, at man får kursusnavn på skolerne, hvor fritidsundervisningens organisationer er godt repræsenteret og derved kan få indflydelse. Vi mener i det hele taget, det er meget vigtigt, at der er en god koordination med fritidsundervisningen i øvrigt, og denne koordination kunne understreges yderligere, hvis amtskonsulenten for fritidsundervisning også bliver konsulent for de amtskommunale kursus. Vi vil henstille, at det sker, og jeg vil gerne spørge ministeren, om ministeren er velvilligt indstillet over for en sådan ordning.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Allerede ved første behandling af dette forslag vendte kristeligt folkeparti sig imod det. Vort væsentligste argument var, at der var tale om tvang, idet amtet både skulle oprette – det kunne vi endda gå med til – og også drive kurserne. Da der ikke er ændret noget herved, og det ikke ser ud til, at der kan blive flertal for vores ændringsforslag, må jeg sige, at vi ikke kan stemme for lovforslaget.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Hr. Bertel Haarder indledte med at sige, at vi med dette lovforslag opbyggede et stift system. Det er jeg bestemt ikke enig med hr. Bertel Haarder i. Efter det lovforslag, som er lagt frem, har oplysningsforbundene fortsat en stor indflydelse på, hvad der foregår. Netop den kontakt, oplysningsforbundene har til omverdenen, har vi været interesseret i at fastholde. Det er også derfor, regeringen i de drøftelser, der har været, har været indstillet på at lave kursusnavn ved de enkelte kurser, således at man i virkeligheden fortsætter den styreform, som man har i dag, ikke formelt, men reelt.

Der blev rejst det spørgsmål, hvad det maksimale timetal skal bruges til. Det skal bruges til at sikre, at man ikke driver en konkurrence imellem enkeltfagskurserne og HF-kurserne,

[Undervisningsministeren.]

således at man det ene sted ikke får tilstrækkelig mange elever til, at man kan oprette kurset. Det tror jeg også vi har haft lejlighed til at drøfte i udvalget.

Til fru Gerda Møller har jeg de samme bemærkninger vedrørende oplysningsforbundene. Jeg mener ikke, der sker en svækkelse af oplysningsforbundene efter dette forslag, og jeg mener fortsat, vi kan trække på de erfaringer, man har fra oplysningsforbundene.

Vi er uenige i spørgsmålet om de faste lærere. For regeringen har dette også været et led i en beskæftigelsespolitik, et beskedent led, men dog et led, der har medført, at lærere nu kan få fast ansættelse i stedet for at have disse timer som overtimer. Når fru Gerda Møller mener, at dette lovforslag vil blive dyrere, må jeg sige, at det mener jeg ikke man har nogen som helst tegn på at det vil blive.

Hr. Svend Haugaard rejste spørgsmålet om amtskonsulentens medvirken, og jeg skal gerne overveje spørgsmålet og finde frem til, om der kan laves en fornuftig planlægningsmæssig løsning omkring det system, som vi kender på forhånd.

Jeg skal slutte med at erklære mig enig med hr. Ingolf Knudsen i hans bemærkninger om denne lovs perspektiver for de voksne mennesker. Også jeg mener, at det er en beskedent hjælp til undervisningen af de voksne, som har fået en meget kort skolegang.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om prøveforberedende enkeltfagsundervisning for voksne.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes med 91 stemmer mod 71; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes med 125 stemmer mod 37.

Ændringsforslag nr. 4 og 5 og § 1 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6 og 7 betragtedes som *bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

Ændringsforslag nr. 8
forkastedes med 120 stemmer mod 38; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 9
forkastedes med 92 stemmer mod 70.

Ændringsforslag nr. 10
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11 betragtedes som *bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 9.

Ændringsforslag nr. 12 og § 2 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 13
forkastedes med 92 stemmer mod 65.

§§ 3-6
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 15 betragtes som *forkastet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

Ændringsforslag nr. 16
forkastedes med 133 stemmer mod 25; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 17
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 18 betragtedes som *bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

§ 7 med den foretagne ændring
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 19
forkastedes med 105 stemmer mod 53.

Ændringsforslag nr. 20
forkastedes med 123 stemmer mod 35.

§ 8
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 21 forkastedes ved, at § 9 vedtoges med 133 stemmer mod 25.

§§ 10-13
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 angående titlen vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (K. J. Mortensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om kommuners og amtskommuners bidrag til statslige og private skoler og kurser, lov om fritidsundervisning m. v. og lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v.

Lovforslagets §§ 1-4 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (K. J. Mortensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:
Anden behandling af forslag til lov om friskoler og private grundskoler m. v.

(Lovforslag nr. L 76. Fremsat 11/3 77. Første behandling 23/3 77. Betænkning 11/5 77).

Der var stillet 12 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet følgende ændringsforslag på blad nr. 542:

Af undervisningsministeren:

Til § 1.

1) I stk. 1 affattes 2. pkt. således:

»De kan i tilknytning hertil omfatte 1-årige 10. klasser samt efter regler, der fastsættes af

undervisningsministeren, tillige 1-årige børnehaveklasser.«

Til § 4.

2) I nr. 3 indsættes efter »området«: », medmindre skolen selv kan tilbyde denne undervisning.«

Til § 13.

3) Stk. 3 affattes således:

»Stk. 3. Undervisningsministeren kan fravige bestemmelserne i stk. 1, nr. 1, og stk. 2, for skoler, der udelukkende henvender sig til nationale mindretal, samt for skoler, der var i virksomhed i skoleåret 1976-77, og som er eller efter 1967 har været beliggende i landzone eller et hertil svarende område.«

B e m æ r k n i n g e r.

Til nr. 1.

Ændringsforslaget tilsikrer, at eventuelle børnehaveklasser ved de af loven omfattede skoler ikke skal følge de for folkeskolen gældende regler, men regler der fastsættes af undervisningsministeren.

Til nr. 2.

Ændringsforslaget giver de private skoler mulighed for selv at etablere undervisning i modersmålet for fremmedsprogede elever. Efter de for folkeskolen gældende regler er det en forudsætning for, at kommunen er forpligtet til at etablere modersmålsundervisning for fremmedsprogede elever, at der er tilmeldt 12 elever i samme sprog. Man forventer imidlertid, at kommunen vil tage initiativ til en koordinering af tilmeldingerne og undervisningen, således at man undgår den situation, at der i folkeskolen kun melder sig så få elever, at undervisningen ikke skal gennemføres i kommunen, selv om det samlede antal elever fra folkeskolen og den private skole ville være tilstrækkeligt til at udløse kommunens forpligtelse.

Til nr. 3.

Ændringsforslaget udvider ministerens dispensationsbeføjelser til at omfatte bestående skoler, der inden for de sidste 10 år er eller har været beliggende i landzone eller et dertil svarende område. Med denne udvidelse skulle der være tilvejebragt mulighed for at bevare alle bestående skoler, som ikke opfylder lovforslagets elevtalskrav.